

F. SCOTT FITZGERALD

MAZİSİ OLAN
KADIN

Çeviri:
ROZA HAKMEN

can
modern

F. SCOTT FITZGERALD
MAZİSİ OLAN KADIN:
BASIL VE JOSEPHINE
ÖYKÜLERİ

Can Modern

Mazisi Olan Kadın: Basil ve Josephine Öyküleri, F. Scott Fitzgerald

İngilizce aslından çeviren: Roza Hakmen

The Basil and Josephine Stories

Bu kitaptaki öyküler ilk olarak 1928-1931 yılları arasında Saturday Evening Post dergisinde yayımlanmıştır.

Bu baskıda kaynak alınan kitap: Scribner, 2003

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2019, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Ebru Aydın, Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4110-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750741104

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

F. SCOTT FITZGERALD
MAZİSİ OLAN KADIN:
BASIL VE JOSEPHINE
ÖYKÜLERİ

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Roza Hakmen

F. Scott Fitzgerald'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Son Patron, 2016

F. SCOTT FITZGERALD, 1896'da, Minnesota'da doğdu. İlk öyküsünü on üç yaşında okul gazetesinde yayımladı. Üniversite hayatı boyunca yazmayı sürdürdü. 1917'de Princeton Üniversitesi'nden ayrılıp orduya yazıldı fakat ertesi yıl savaş bitince New York'ta reklamcılığa başladı. İlk romanı *This Side of Paradise* (Cennetin Bu Tarafı) 1920'de Scribner's tarafından yayımlandı ve büyük başarı yakaladı. Aynı yıl Zelda Sayre'la evlendi. "Caz Çağı"nın kurucuları addedilen çiftin çalkantılı ilişkisi her ikisinin de kitaplarına konu oldu. Fitzgerald, 1922'de *The Beautiful and Damned*'i (Güzel ve Lanetli), 1925'te *Muhteşem Gatsby*'yi, 1934'teyse otobiyografik ögeler içeren *Buruktur Gece*'yi yayımladı; yazarlık hayatı boyunca çeşitli dergilere öyküler yazdı. Son eseri olan *Son Patron* yarım kaldı. Eserlerinde çoğunlukla "Gürültülü Yirmiler"i konu alan ve Gertrude Stein'in deyimiyle "Kayıp Nesil"in temsilcilerinden sayılan Fitzgerald, 1940'ta kalp krizinden öldü.

ROZA HAKMEN, 1956'da İzmir'de doğdu. 1974'te İzmir Amerikan Kız Koleji'ni, 1979'da ODTÜ Ekonomi Bölümü'nü bitirdi. Bugüne değin, başta Cervantes, Marcel Proust, Oscar Wilde, Carson McCullers, Ernest Hemingway, Juan Benet, Nina Berberova, Anthony Burgess, Mircea Eliade, Tama Janowitz, Anne Rice, Mario Vargas Llosa, Marguerite Duras olmak üzere dünya edebiyatının önde gelen yazarlarının yapıtlarını dilimize çevirdi.

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM: BASIL

O Biçim Bir Parti	13
Rezalet Hafiyeleri	31
Panayırda Bir Gece	57
En Arsız Oğlan	79
Kendini Matah Sanıyor	109
Gölgenin Yakalanışı	137
Mükemmel Hayat	163
Yola Devam	193
Basıl İle Cleopatra	219

İKİNCİ BÖLÜM: JOSEPHINE

İlk Kan	247
Güzel, Sakin Bir Yer	271
Mazisi Olan Kadın	297
Bir Züppelik Öyküsü	323
Duygusal İflas	353

BİRİNCİ BÖLÜM

Basil

O BİÇİM BİR PARTİ

I

Parti bittiğinde süper lüks bir Stevens-Duryea, 1909 model iki Maxwell ve tek bir Victoria fayton kaldırım kenarında bekliyordu – şen şakrak kız çocuklarının do luşt uğu Stevens kükreyerek harekete geçerken oğlanlar izledi. Sonra üçerli dörderli sokaktan aşağı saldı lar ken dilerini; kimileri şamatacı, kimileri sessiz ve düşünceli. Asimilasyon süreçlerinin hayata yetişmek için hızlandı ğı, şaşkınlığı hiç bitmeyen on-on bir yaş çocukları için bile dikkate değer bir öğle sonrası olmuştu.

Profesyonel oyuncu, atlet, âlim, pul ve puro bandı koleksiyoncusu Terrence R. Tipton bu kanıdaydı. Öyle bir coşku içindeydi ki, evden çıkışını, bahar akşamının ha vasını, Dolly Bartlett'ın otomobile yürürken dönüp ona şuh, coşkulu ve ışı l ışıl bakışını hayatı boyunca bütün can lılı ğıyla hatırlayacaktı. Hisleri korkuya benziyordu; öyle olması da isabetliydi, çünkü az önce temel saplantılardan biri hayatındaki yerini almıştı. Terrence bundan böyle aşk delisiydi; hem de mesafeli değil, çağrılmış, kucaklanmış, delici bir hazzı tatmış ve bir saat içinde müptela olmuş bir âşıktı. Evine yaklaşırken zihnini iki soru meşgul edi-

yordu: Bu durum ne zamandır devam ediyordu ve ona tekrar ne zaman rastlama ihtimali vardı?

Annesi oldukça soluk benizli, sarı kafalı, yeşil mi yeşil gözlü ve ince, keskin hatlı çocuğu karşıladı. Nasıldı? Fena değildi. Gilray’lerdeki parti nasıldı? Fena değildi. Anlatmak ister miydi? Anlatacak bir şey yoktu.

“Sen de bir parti vermek istemez misin Terrence?” diye önerdi annesi. “Çok partiye gittin.”

“İstemem anne.”

“Bir düşün: on erkek, on kız, dondurma, pasta, oyunlar.”

“Ne oyunları?” diye sordu Terrence; parti vermek aklının ucundan geçtiğinden değil de, kelimenin tetiklediği refleksle.

“İskambil oyunları: *euchre*, kupa almaz, yazarlar.”

“Öyle oyunlar oynanmıyor.”

“Ne oynanıyor peki?”

“Hiç, gırgır şamata işte. Zaten ben parti vermek istemiyorum ki.”

Fakat aniden kendi evine kızların gelmesinin, adeta evin dış duvarını densizce yıkar gibi iç ve dış dünyaları bir araya getirmenin bariz dezavantajları Dolly Bartlett’la tekrar bir araya gelme arzusuyla çarpıştı.

“Etrafta kimse olmadan yalnız kalabilir miyiz?” diye sordu.

“Canım, ben sizi rahatsız etmem ki,” dedi Mrs. Tipton. “Partiyi başlatırım, sonra ayrılırım yanınızdan.”

“Herkes öyle yapıyor.” Ama Terrence hanımların birçoğunun bütün öğleden sonra yanlarında olduğunu hatırladı; annesinin yakında bir yerlerde bulunması söz konusu bile olamazdı.

Akşam yemeğinde konu tekrar açıldı. “Gilray’lerde neler yaptığınızı babana anlatsana,” dedi annesi. “Hatırlıyorsundur mutlaka.”

“Hatırlıyorum tabii, ama...”

“Öpüşme oyunu mu oynadınız yoksa?” diye rasgele bir tahminde bulundu Mr. Tipton.

Terrence boşboğazlık edip, “Şakşak içeri, şakşak dışarı diye acayip bir oyun vardı,” dedi.

“Ne oyunuymuş o?”

“İşte, bütün oğlanlar dışarı çıkıyor, birine mektup geldi diyorlar. Yok, o postane oyunuydu. Neyse, içeri girip seni kimin çağırttığını tahmin ediyorsun.” O müthiş deneyime ihanet ettiği için kendinden nefret ederek kısa kesmeye çalıştı: “...sonra diz çöküyorsun, yanlış bildiysen alkışlayarak dışarı atıyorlar. Biraz daha sos alabilir miyim lütfen?”

“Peki ya doğru bildiysen?”

“Ha, o zaman sarılıyorsun,” diye geveledi Terrence. Söyleyince ayıp bir şey gibi geliyordu kulağa; halbuki ne güzeldi.

“Hepsine mi?”

“Hayır, birine.”

“Demek sen bu tür bir parti istiyordun,” dedi annesi, dehşete kapılarak. “Ah, Terrence.”

“Hayır, istemiyordum,” diye itiraz etti Terrence, “öyle bir şey istiyorum demedim.”

“Ama yanınızda olmamı istemedin.”

“Ben Gilray’le şehirde tanıştım,” dedi Mr. Tipton. “Oldukça sıradan bir tip, eyaletin kuzeyinden.”

Washington zamanında Mount Vernon’da popüler bir eğlencenin bu şekilde küçümsenmesi, kırsal Amerika’nın halk âdetlerine karşı şehirli tutumuydu. Bu tutum Mr. Tipton’ın amaçladığı gibi Terrence’ı etkiledi, ama amaçlanan şekilde etkilemedi. Ansızın uysal bir işbirlikçiye ihtiyaç duyan Terrence’ın, ailesiyle birlikte şehre yeni taşınmış, Joe Schoonover diye bir çocukta karar kılmasına yol açtı. Akşam yemeğinin hemen ardından bisikletle Joe’nun evine gitti.

Teklifi şuydu: Joe vakit geçirmeden bir parti düzenleyecekti ve sadece birkaç öpüşme oyunu yerine kesintisiz bütün öğleden sonra öpüşme oyunları oynanacak, ancak bir lokma bir şey yemek için kısacık bir ara verilecekti. Terrence kaba ama parıltılı bir orji tablosu çizdi:

“Elbette Gladys senin olabilir. Ondan sıkıldığında Kitty’yi ya da başka kimi istersen onu çağırırısın, onlar da seni çağırır. Ah, harika olacak!”

“Farz et ki bir başkası Dolly Bartlett’ı çağırdı.”

“Aman, saçmalama.”

“Bahse girerim, kendini göle atıp boğulursun.”

“Atlamam.”

“Atlarsın.”

Bunlar dokunaklı laflardı ama Mrs. Schoonover’a sormak gibi pratik bir mesele vardı. Terrence dışarıda, alacakaranlıkta Joe’yu bekledi.

“Annem olur dedi.”

“Bizim ne yaptığımıza aldırmaz, değil mi?”

“Niye aldırısın?” diye sordu Joe masum masum. “Bugün ona anlattığımda güldü.”

Terrence eğitim gördüğü Mrs. Cary’s Academy’de bitmez tükenmez, sıkıcı ve kasvetli saatler harcıyordu. Tahminince orada öğrenebileceği pek bir şey yoktu; hıncı sık sık küstahlık olarak ifade bulurdu, ama Joe Schoonover’ın parti günü sabahı, sırasında sessizce oturan bir deliydi gerçekten, tek istediği rahatsız edilmemektir.

“Evet, Amerika’nın başkenti Washington,” dedi Miss Cole, “Kanada’nınkiyse Ottawa, Orta Amerika’nın başkenti...”

“Meksiko,” diye tahmin yürüttü biri.

“Yoktur,” dedi Terrence dalgın dalgın.

“Yoo, mutlaka bir başkenti vardır,” dedi Miss Cole haritasına bakarak.

“Yok işte.”

“Yeter Terrence. Orta Amerika’nın başkenti olarak Meksiko’yu yazın. Geriye kalıyor Güney Amerika.”

Terrence iç çekti.

“Bize yanlış şeyler öğretmenin anlamı yok,” diye yorumda bulundu.

On dakika sonra, biraz korkarak müdürün odasına gitti; haksızlığın bütün kuvvetleri onun karşısında birlik olmuştu.

“Senin ne düşündüğün önemli değil,” dedi Mrs. Cary. “Miss Cole senin öğretmenin ve sen ona terbiyesizlik ettin. Annenle babanın haberdar olması gerekir.”

Terrence babasının şehirde olmadığına sevindi, ama Mrs. Cary telefon ederse annesi büyük ihtimalle onu partiye göndermezdi. Tepesinde sallanan bu sefil kaderle öğleyin okulun bahçe kapısından çıktı ve annesinin en yakın arkadaşının oğlu, yani potansiyel düşman Albert Moore’un sesli saldırısına uğradı.

Albert onun müdüre çıkışını ve evdeki muhtemel sonuçlarını irdeledi. Bunun üzerine Terrence, Albert’ın gözlüğü nedeniyle dört görme organına sahip olduğunu söyledi. Albert cevabı yapııştırıp Terrence’in her şeyi bildiği zannından dem vurdu. Korkudan donakalmış kedigillerle muazzam paranoyaklara kaba değinmeler diyalogu renklendiriyordu; çok geçmeden şiddetli el kol hareketleri ve ileri geri savrulmalar başladı, Terrence tamamıyla tesadüfen Albert’ın burnuna tosladı. Kan akıyordu, Albert canının sarı kravatına damla damla aktığına kanaat getirerek ıstırap ve panik içinde ulumaya koyuldu. Terrence irkilip geri çekildi, durdu, mendilini cebinden çekip çıkardı ve Albert’a doğru fırlattı, sonra da o feci sahneden ayrılarak arka sokaklarda, çitlerin üzerinden atlayarak bir koşu cürmünden kaçtı. Yarım saat sonra Joe Schoonover’ın arka kapısında boy gösterip aşçıya geldiğini haber verdirtti.

“Ne oldu?” diye sordu Joe.

“Eve gitmedim. Albert Moore’la kavga ettim.”

“Eyvah! Gözlüğünü çıkardı mı?”

“Hayır, niye sordun?”

“Gözlüklü birine vurmak cezai suçtur. Bu arada benim yemeğimi bitirmek için içeri gitmem lazım.”

Terrence arka sokakta bir kutunun üstüne oturup üzgün üzgün Joe’yu bekledi; Joe kararan dünyaya uygun haberlerle geldi.

“Öpüşme oyunları sallantıda,” dedi. “Annem saçma diyor.”

Terrence zihnini islahevi kuruntusundan zorla kopardı.

“Hastalansa keşke,” dedi dalgın dalgın.

“Annem hakkında öyle konuşma.”

“Yani keşke kız kardeşi hastalansa demek istedim,” diye düzeltti Terrence. “O zaman partiye gelemezdi.”

“Ben de isterdim,” dedi Joe düşünceli. “Ama çok hasta da olmasın.”

“Sen arayıp kız kardeşinin hasta olduğunu söylesene.”

“Tonawanda’da oturuyor. Hasta olsa telgraf çekerdi... bir kere çekmişti.”

“Gidip şu telgraf meselesini Fats Palmer’a soralım.”

Apartman kapıcısının oğlu Fats Palmer, onlardan yedi-sekiz yaş büyük, sigara içen, küfürbaz, getir götür işleri yapan bir delikanlıydı. İşinden atılabileceği için sahte telgraf götürmeyi reddetti, ama yirmi beş cent karşılığında boş bir telgraf bulabilir, küçük kız kardeşlerinden birine teslim ettirebilirdi. Peşin paraya.

“Bulabilirim herhalde,” dedi Terrence düşünceli bir edayla.

Birkaç sokak ötede bir apartmanın önünde beklediler onu. İçeride on dakika kaldı; çıktığında bezgin bir ifade vardı yüzünde; avucunu açıp yirmi beş cent’i gös-

terdikten sonra kaldırıma oturdu; ağzı sımsıkı kapalı, el işaretiyle susturmaya çalıştı onları.

“Kim verdi parayı Terrence?”

“Teyzem,” diye mırıldandı Terrence, sonra ekledi: “Yumurta karşılığı.”

“Ne yumurtası?”

“Çiğ yumurta.”

“Yumurta mı sattın?” diye sordu Fats Palmer. “Bak, yumurta bulabileceğin bir yer biliyorum...”

Terrence inledi.

“Çiğ çiğ yemek zorunda kaldım. Teyzem sağlık manyağıdır.”

“Hayatta bu kadar kolay para kazanıldığını görmedim,” dedi Fats, “ben yumurtaları emerim...”

“Yapma!” diye yakardı Terrence, ama iş işten geçmişti. O yumurtanın tedavi değeri olmadı; aşk uğruna feda edilmiş bir yumurtaydı.

II

Terrence’in yazdığı telgraf şöyleydi:

Hastayım ama çok da değil hemen gelebilir misin lütfen.
Seni seven kardeşin

Saat dört olduğunda Terrence bir ailesi olduğunu teorik olarak hâlâ biliyordu, ama onlar çok uzaklarda ve uzak bir geçmişte yaşıyorlardı. Günah işlediğini de biliyordu; bir süre boyunca bir arka sokakta volta atarak Albert Moore’un gözlüğü konusunda dünyada bağışlanmak için uyku öncesi duasını tekrarlayıp durmuştu. Ge-

risi yakalanıncaya kadar bekleyebilirdi, tercihen ölümden sonrasına kadar.

Saat dörtte Terrence, Joe'yla birlikte Schoonover'ların kilerindeydi; son yarım saati burada geçirmeyi tercih etmişlerdi, mutfaktaki hizmetkârların varlığı bir korunaklılık duygusu sağlıyordu. Mrs. Schoonover gitmişti, misafirler gelmek üzereydi ki... kapı ziliyle telefon anlaşılmış gibi aynı anda çaldı.

"Geldiler," diye fısıldadı Joe.

"Bizimkilerse," dedi Terrence boğuk bir sesle, "burada olmadığımı söyle."

"Seninkiler değil, partiye gelenler."

"Telefonu diyorum."

"Sen cevap ver en iyisi." Joe mutfak kapısını açtı. "Kapı zilini duymadın mı, Irma?"

"Elim pasta hamuruna bulaştı, Essie'ninki de öyle. Sen aç Joe."

"Ben kesinlikle açmam."

"O zaman bekleyecekler. Siz ikiniz yürümekten âciz misiniz?"

Çifte zil bir kez daha vurguyla, telaşla evin içinde yankılandı.

"Joe, bizimkilere burada olmadığımı söylemen lazım," dedi Terrence gergin bir tonda. "Burada olmadığımı *ben* söyleyemem, değil mi? Bir dakikanı alır sadece. Burada olmadığımı söyle, kapat."

"Kapıyı açmamız lazım. Herkes evine dönsün mü istiyorsun?"

"Hayır, istemiyorum. Ama senin mutlaka..."

Irma ellerini silerek mutfaktan çıktı.

"Pes doğrusu," dedi, "çocuklar kaçıp gidecek, kapıyı niye açmıyorsunuz?"

İki çocuk, kafaları iyice karışarak aynı anda cevap vermeye çalıştı. Irma telefonu açarak çıkmazı çözdü.

“Alo,” dedi. “Terrence sus, duyamıyorum. Alo... alo... İşte, kimse yok karşıda. Terrence, saçını tarasan iyi olacak... amanın, şu ellere bak!”

Terrence lavaboya koşup telaş içinde mutfak sabunuyla ellerini yıkadı.

“Tarak var mı?” diye bağırdı. “Joe, tarağın nerede?”

“Nerede olacak, yukarıda.”

Terrence kurulanmadan arka merdiveni bir koşu tırmandı ve ancak aynanın karşısına geçtiğinde, günün büyük bölümünü arka sokakta geçirmiş bir erkek çocuğu gibi görüldüğünü fark etti. Alelacele Joe’nun bir gömleğini buldu, gömleği iliklerken ön merdivenden yukarı bir ağıt süzüldü:

“Terrence, gitmişler. Kimse yok kapıda... evlerine dönmüşler.”

Çocuklar neye uğradıklarını şaşırılmış bir halde verandaya koşular. Sokağın ta ilerisinde, iki küçük siluet giderek küçülüyordu. Terrence’la Joe ellerini ağızlarına siper ederek bağırdılar. Siluetler durdu, döndü... sonra ansızın başka siluetler onlara katıldı, çok kalabalıktılar; bir Victoria fayton köşeyi dönüp tıkr tıkr eve yaklaştı. Parti başlamıştı.

Dolly Bartlett’ı gördüğü anda Terrence’in yüreği hoplayıp nefesini kesti sanki; uzaklaşmak istedi oradan. Onun tanıdığı bir kız değildi bu; bir hafta önce sarıldığı kız kesinlikle değildi. Hortlak görmüş gibi gözünü dikmiş bakıyordu. Görüntüsünü hiç bilmiyor, onu neredeyse zaman ve havanın özü gibi algılıyordu; havada don ve coşku varsa Dolly Bartlett don ve coşkuydu; bir yaz gecesi sarı pencerelerde muamma varsa Dolly Bartlett o muammaydı; ilham verebilecek, kederlendirecek ya da heyecanlandırarak bir müzik varsa Dolly Bartlett o müzikti; Dolly Bartlett “Red Wing”di, “Alice Where Art Thou Going?”di, “Light of the Silvery Moon”du.

Daha serinkanlı bir gözlemcinin algısıyla Dolly'nin saçları altın sarısıydı ve iki kuyruk halinde örülmüştü; yüzü bir kedi yavrusunununki kadar sevimli ve düzgün hatlı, bacakları da derli toplu biçimde bileklerde çapraz birleşmişti ya da iskemleden çaresizce, yere değmeden sallanıyordu. On yaşında o kadar eksiksiz, o kadar kendine güvenli ve canlıydı ki, birçok erkek çocuğun sevgilisiydi – uzun bakışmaların, bastırılan tebessümlerin, mahrem sesin ve narin dokunuşun, kuşaklardır kullanılan yöntemlerin erken gelişmiş üstadesiydi.

Dolly diğer misafirlerle birlikte ev sahibesini aradı, bulamayınca salona girip herkesle fısıldaşarak, gülüşerek ayakta beklemeye koyuldu. Oğlanlar da korunma güdüsüyle gruplaşmıştı; sadece sekiz yaşındaki utanmasız iki ufaklık büyüklerinin çekingenliğinden yararlanıp hava atıyor, oradan oraya koşuşturup bağıra çağıra gülüyorlardı. Dakikalar geçiyor, hiçbir şey olmuyordu; Joe'yla Terrence dudaklarını neredeyse hiç kıpırdatmadan, tıslarcasına fısıldayarak konuşuyorlardı.

“Senin başlatman lazım,” diye homurdandı Terrence.

“Sen başlat. Senin planındı.”

“Parti senin partin, akşama kadar böyle duracağımızı evimize dönsek daha iyi olur. Doğrudan oyunu söyle, sonra da odadan dışarı çıkacak kişiyi seç.”

Joe inanamayarak baktı ona.

“Hadi ya! Kızlardan biri başlatsın. Dolly'ye söylesene.”

“Söylemem.”

“Martha Robbie'ye söylesen?”

Martha onları ne korkutan ne de cezbeden, oğlan çocuğu gibi bir kızdı; kız kardeşine söylemekten farkı yoktu. Onu bir kenara çektiler.

“Bak ne diyeceğim Martha, kızlara postane oyunu oynayacağımızı söyler misin?”

Martha sertçe geri çekildi.

“Söylemem tabii ki,” diye kestirip attı. “Kesinlikle öyle bir şey söylemem.”

Kanıtlamak üzere hemen kızların yanına koşup anlatmaya başladı.

“Dolly, Terrence bana ne dedi biliyor musun? Kendisi...”

“Sus, söyleme!” diye yakardı Terrence.

“Postane oyunu oynamak istiyormuş...”

“Sussana! Öyle bir şey istemedik.”

Bir misafir geldi. Verandanın basamaklarından yukarı bir tekerlekli iskemle bir şoför tarafından itilerek çıkarıldı; iskemlede Terrence’ın o sabah kanını akıttığı Albert Moore’un ağabeyi Carpenter Moore oturuyordu. Carpenter içeri girdikten sonra şoförü gönderdi ve kibirli bir edayla etrafına bakınarak ustalıkla iskemlesini salona sürdü. Sakatlığı onu zorbalastırmuş ve benzersiz bir huysuzluğu beslemişti.

“Herkes merhabalar, selamlar,” dedi. “Joe, nasılsın bakalım?”

Az sonra gözü Terrence’a ilişti; iskemlesini çevirip yanına sürdü.

“Kardeşimin burnuna vurmuşsun,” dedi alçak sesle. “Annem babanla konuşunca görürsün gününü.”

Sonra yüz ifadesi değişti; gülerek bastonuyla şakacıktan Terrence’a vurdu.

“Yahu siz ne yapıyorsunuz burada? Herkesin yüzünden düşen bin parça.”

“Terrence şakşak içeri, şakşak dışarı oynamak istiyor.”

“Ben istemiyorum,” diye inkâr etti Terrence ve düşüncesizce ekledi: “Joe istiyordu. Onun partisi bu.”

“Ben istemedim,” dedi Joe hararetle. “Terrence istedi.”

“Annen nerede?” diye sordu Carpenter, Joe’ya. “Haberi var mı bundan?”

Joe kendini tehдitten kurtarmaya çalıştı.

“Annem aldırıyor... yani istediğimiz oyunu oynayabileceğimizi söyledi.”

Carpenter dudak büktü.

“Hiç zannetmem. Ayrıca eminim buradaki anne babaların çoğu da o iğrenç oyunun oynanmasını istemez.”

“Yani ben başka yapacak şey bulamazsak diye...” dedi Joe kekeleyerek.

“Ya, öyle mi?” diye haykırdı Carpenter. “Peki, sana bir şey soracağım: Sen daha önce hiç partiye gitmedin mi?”

“Gittim ama...”

“Sana bir şey soracağım: Eğer daha önce herhangi bir partiye gittiysen, ki sanmıyorum, hiç sanmıyorum, partide insanların ne yaptığını biliyorsundur. İnsanlar derken, centilmen olanları kastediyorum.”

“Aman, gidip göle atlasana sen.”

Salona dehşet dolu bir sessizlik çöktü; Carpenter’ın belden aşağısı tutmadığı ve farazi bir göle bile atlayamayacağı için, söylenen laf herkese bir sataşma gibi gelmişti. Carpenter bastonunu havaya kaldırdı, Mrs. Schoonover içeriye girince de indirdi.

“Ne oynuyorsunuz?” diye sordu Mrs. Schoonover tatlılıkla. “Şakşak içeri, şakşak dışarı mı?”

III

Carpenter’ın bastonu kucağına indi. Ama ondan çok daha fazla şaşırانlar vardı: Joe’yla Terrence telgrafın işlevini yerine getirdiğini varsaymışlardı; şimdi de doğal olarak Mrs. Schoonover’ın oyuna geldiğini anlayıp geri döndüğünü düşünüyorlardı. Ne var ki Mrs. Schoonover’ın yüzünde herhangi bir öfke ya da huzursuzluk işareti yoktu.

Carpenter kendini çabuk toparladı.

“Evet, onu oynuyorduk Mrs. Schoonover. Tam başlamak üzereydik. Terrence ebe.”

“Ben nasıl oynandığını unutmuşum,” dedi Mrs. Schoonover, “ama birinin piyano çalması gerekmiyor mu? Onu ben yapabilirim.”

“İyi olur!” dedi Carpenter heyecanla. “Şimdi Terrence bir yastık alıp dışarı çıkacak.”

“Ben istemiyorum,” dedi Terrence hemen, tuzak kokusu alarak. “Başkası ebe olsun.”

“Ebe sensin,” diye şiddetle ısrar etti Carpenter. “Şimdi bütün kanepeler ve koltukları sıraya dizeceğiz.”

Gidişattan hoşlanmayan birkaç kişiden biri de Dolly Bartlett'ti. Müthiş bir şeytanlık ve şaşkıncı bir kararlılıkla, heyecan yaratmak üzere tasarlanıp oluşturulmuş mekanizması o günkü engeller karşısında irkilmişti. Oyuna gelmiş hissediyordu kendini, hayal kırıklığına uğramıştı, ama bir erkeğin kendini göstermesini beklemekten başka yapabileceği pek bir şey de yoktu. Bu kim olursa olsun, Dolly bir yanıla hevesle karşılık verecekti; umudu, yalnız kurt rolünde romantik bir cazibe taşıyan Terrence olmasıydı. Hınçla sıradaki yerini alırken Mrs. Schoonover piyanoda “Every Little Movement Has a Meaning All Its Own”u çalmaya başladı.

Terrence zorla dışarı çıkarıldıktan sonra Carpenter Moore planını açıkladı. Kendisinin bu tür oyunlara asla katılmamış olması kuralları bilmediği anlamına gelmiyordu, ama teklifi alışılmışın dışındaydı.

“Kızlardan birinin Terrence’a bir mesajı olduğunu söyleyeceğiz, ama o kız, yanınızdaki kız olacak, anladınız mı? Yani kimin önünde diz çöker ya da eğilirse, o değil diyeceğiz, çünkü onun yanındaki kıza tutmuş olacağız, anladınız mı?” Sonra sesini yükseltti: “Gelebilirsin Terrence!”

Dışarıdan cevap gelmeyince baktılar ve Terrence'ın ortadan kaybolmuş olduğunu gördüler. Kapıların ikisinden de çıkmamıştı; eve dağılıp aramaya koyuldular, mutfaka, üst kata, tavan arasına baktılar. Sadece Carpenter holde kalmıştı; bir dolabın içindeki sıra sıra paltoları yokluyordu. Ansızın iskemlesi arkadan kavranarak hızla dolabın içine sokuldu. Bir anahtar kilitte döndü.

Terrence bir an sessiz ve muzaffer, olduğu yerde durdu. Merdivenden aşağı inmekte olan Dolly Bartlett onun toz içindeki kavgacı suratını görünce sevindi.

“Terrence, neredeydin?”

“Boş ver. Ne yapacağınızı duydum.”

“Benim fikrim değildi Terrence.” Dolly ona yaklaştı. “Carpenter'ın fikriydi. Ben gerçekten oynamayı tercih ederdim.”

“Yok canım, etmezdin.”

“Ederdim işte.”

Ansızın holde nefesler tutuldu. Sonra ani bir dürtüyle Dolly kollarını açtı, başları birbirine yaklaştı; dolaptan boğuk haykırışlar geliyor, kapısı yumruklanıyordu. Aynı anda Martha Robbie merdivenden seslendi.

“Öpsene onu Terrence,” dedi ters ters. “Hayatımda bu kadar iğrenç bir şey görmedim. Ben biliyorum yapacağımı.”

Çocukların hepsi tekrar paldır küldür aşağı indi, Carpenter kurtarıldı. Piyanoda “Honey Boy”un akorları çalınırken tekrar Terrence'a saldırıya geçildi. Bir sakata, en azından bir sakatın iskemlesine el uzatmıştı ve bir kez daha kaçmaya çalışıyordu; bu sefer peşinde hevesli ellerin sürdüğü bir dozer vardı.

Ön kapıda bir hareketlilik oldu. Martha Robbie telefonla komşu verandalardan birinde başka annelerle toplantı halindeki annesine ulaşmıştı. Martha'nın söyledikleri özetle şöyleydi: Bütün oğlanlar kaba kuvvet kul-

lanarak bütün kızları kucaklamaya çalışıyordu, yeterli denetim yoktu ve centilmence davranan tek oğlan hunharca bir dolaba hapsedilmişti. Ayrıca gerçekçi bir ayrındı da eklemişti: Mrs. Schoonover o anda piyanoda “I Wonder Who’s Kissing Her Now” parçasını çalmaktaydı. Kendisinin böyle bir orjide hâlâ bulunuşunu açıklamak için de, baskı altında tutulduğunu ima etmişti.

Sekiz heyecanlı topuk verandaya tırmandı, sekiz endişeli göz, bu hanımları daha önce sadece kilisede görmüş olan Mrs. Schoonover’a dikildi. Onun arkasında, Terrence’in etrafındaki patırtı zirveye ulaşmıştı. İki oğlan onu tutmaya çalışıyordu, o ise Carpenter’ın bastonuna yapışmıştı; Terrence tekerlekli iskemleye bastonla bağlanmış halde, kavga karmakarışık itişip kakışmalarla devam ediyordu, sonra iskemle sarsıldı, beklenmedik şekilde yana devrildi ve Carpenter’ı yere savurdu.

Carpenter’ın annesi de diğer annelerle birlikte donakalmıştı. Kızlar çığlık atarken iskemlenin etrafındaki oğlanlar alelacele geri çekildi. Sonra inanılmaz bir şey oldu. Carpenter vücudunu müthiş bir şekilde döndürerek iskemleye tutundu ve aşırı gelişmiş kollarıyla kendini yukarı çekip ayakları üzerinde doğruldu; ağırlığını beş yıldır ilk kez ayaklarının üzerine bırakıyordu.

Kendisi farkında değildi, o anda kendini düşünmüyordu. Herkes nefesini tutmuş beklerken, “Görürsün sen gününü,” diye kükredi ve Terrence’a doğru aksak bir adım, sonra bir adım daha attı. Mrs. Moore kısa bir ciyaklamayla yere yığılırken aniden çılginca haykırışlar yükseldi:

“Carpenter Moore yürüyor! Carpenter Moore yürüyor!”

BÜTÜN OĞLANLARIN BÜYÜMEYİ SAPLANTI HALİNE GETİRMELERİ ÇOK ESKİ BİR GELENEKTİR. BUNUN SEBEBİ, ZAMAN ZAMAN GENÇLİĞİN KISITLAMALARI KARŞISINDAKİ SABIRSIZLIKLARINI KELİMELERE DÖKMELERİ, BUNA KARŞILIK, ÇOCUK OLMaktan SON DERECE MEMNUN OLUKLARI UZUN ZAMANLARIN KELİMELEERDE DEĞİL, EYLEMDE İFADE BULMASIDIR. BASIL BAZEN AZICIK DAHA BÜYÜK OLMAK İSTİYORDU, AMA ÇOK DA DEĞİL.

MAZİSİ OLAN KADIN'DAKİ ÖYKÜLERİNDE F. SCOTT FITZGERALD, YAKIN, ANCAK BİR YANDAN DA ÇOK UZAKTA KALMIŞ GEÇMİŞİNE YOLCULUK EDİYOR. ÇOCUKLUK YILLARININ HAŞARILIKLARINI, ARKADAŞLARA YARANMA ÇABALARINI, UTANÇLARINI, İLK GENÇLİĞİN İLK AŞKLARINI VE KURULAN BELEGEK HAYALLERİNİ FITZGERALD KENDİNE ÖZGÜ NAİF VE ALAYCI BAKIŞIYLA RESMEDİYOR. BU ÖYKÜLERDE ANLATILAN, BASIL DUKE LEE KADAR YAZARIN DA ÇOCUKLUĞU. İKİNCİ KISIMDAKİ BEŞ ÖYKÜYSE, BU KEZ JOSEPHINE PERRY İSİMLİ BİR "YÜKSEK SOSYETE" KIZININ RENKLİ, EĞLENCELİ VE SANCILI GENÇLİK MACERALARINI ANLATIYOR.

FITZGERALD, SEVECENDİR GECE ÜZERİNDE ÇALIŞIRKEN SATURDAY EVENING POST DERGİSİNE YAZDIĞI BU ÖYKÜLERİ DAHA SONRA BİR ROMAN HALİNE GETİRMİYİ İSTEMİŞ, ANCAK KISA ÖMRÜ SEBEBİYLE BU HAYALİNİ GERÇEKLEŞTİREMEMİŞTİ. ÇAY PARTİLERİ, GEZİLER VE DANSLARLA GEÇEN BİR HAYATI, TATLIYA BAĞLANAN ANLAŞMAZLIKLARI VE MASUM ÜZÜNTÜLERİN ANLATILDIĞI MAZİSİ OLAN KADIN, SANATÇININ GENÇ BİR ADAM OLARAK NOSTALJİK BİR PORTRESİ.

"FITZGERALD, KARAKTER VE TOPLUM ARASINDA SOSYOLOJİNİN ÖTESİNDE ŞAIRANE BİR GERÇEĞİ GÖREBİLMİŞTİR. TÜM KISALIGINA RAĞMEN BU HİKAYELER, MOZART VE CHOPIN'DEN KISA PARÇALAR DİNLEMEK KADAR KEYİFLİ."

THE NEW YORK TIMES

#öykü #cazçağı #çocukluk #ilkgençlik #aşkoyunları #sosyete #üniversite #amerika

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [canyayinlari](#)

öykü

ISBN 978-975-07-4110-4

9 789750 741104